

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра педагогіки

ЗАТВЕРДЖЕНО

Гуманітарно-педагогічний факультет

«19» червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ
ТА ЕТИКА ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ**

Галузь знань А Освіта
Спеціальність – А1 «Освітні науки»
Освітня програма: «Педагогіка вищої школи»
Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: д-р. пед. н., професор кафедри педагогіки Васюк О. В.

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни «Педагогічна майстерність та етика викладача вищої школи». Навчальна дисципліна є вибірковою. Освітній компонент висвітлює сутність педагогічної діяльності, зміст та складники педагогічної майстерності викладача; умови, засоби формування педагогічної техніки і розвитку педагогічних здібностей, умінь та навичок; зміст і структуру педагогічного спілкування; проблеми взаємодії викладача й аудиторії; предмет, мету і завдання курсу етики викладача вищої школи; етико-педагогічні ідеї в зарубіжній і вітчизняній педагогічній думці; етику діяльності викладача закладу вищої освіти.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	магістр	
Спеціальність	A1 Освітні науки	
Освітня програма	Педагогіка вищої школи	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	Не передбачено	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	2	2
Лекційні заняття	30 год.	2 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	2 год.
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	90 год.	146 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни «Педагогічна майстерність та етика викладача вищої школи» полягає:

– у формуванні у студентів потреб професійного розвитку, підвищення професійної культури та педагогічної майстерності на умовах засвоєння технологій самоорганізації педагогічної діяльності, сприяти збагаченню педагогічного досвіду майбутніх викладачів, поглибити знання з педагогіки і психології, інноваційних педагогічних технологій, формування практичних умінь і навичок майстерності викладання; культури педагогічного спілкування;

– формування у майбутніх педагогів культури та ерудиції; моральних цінностей педагогічної професії, визначення соціальних ситуацій морального розвитку особистості, обґрунтування оцінних й нормативних систем педагогічної праці, розвиток і саморозвиток професійної етичної культури на рефлексивній основі.

Основні завдання вивчення дисципліни «Педагогічна майстерність та етика викладача вищої школи» полягають у:

– формуванні у студентів педагогічної майстерності як комплексу властивостей особистості викладача, що забезпечує високий рівень самоорганізації педагогічної діяльності;

– ознайомленні з механізмами творчої самореалізації у професійній діяльності та шляхами професійного самовдосконалення;

– організації професійно-педагогічної діяльності як розвиваючої взаємодії;

– ознайомленні з новаторським педагогічним досвідом, шляхом створення портфоліо викладача;

– розкриття соціальної та виховної значущості дотримання педагогом норм педагогічної етики у професійній діяльності;

– ознайомлення студента з принципами, нормами і правилами професійно-педагогічної поведінки та чітке їхнє засвоєння;

– формування моральних цінностей педагогічної професії та відповідних якостей майбутнього педагога;

– розвиток етичної культури фахівців на рефлексивній основі, спонукання їх до самоаналізу;

– визначення типових помилок педагогічної поведінки, пов'язаних із порушенням норм педагогічної моралі;

– розкриття особливостей етичної поведінки педагогічного працівника при розв'язанні складних педагогічних ситуацій;

– розробка алгоритму індивідуальної педагогічної взаємодії.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність: здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук, що передбачають проведення досліджень та/або використання інновацій за невизначеності умов і вимог.

загальні компетентності:

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК7. Володіння комунікативними навичками, здатність до міжособистісної взаємодії, вияву емпатії та толерантності.

ЗК8. Здатність діяти на основі етичних міркувань, соціально відповідально і свідомо.

фахові (спеціальні) компетентності:

СК 1. Здатність проєктувати і досліджувати освітні системи, планувати і проводити теоретичні та емпіричні дослідження у сфері освіти.

СК3. Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти, розробляти комплексне навчально-методичне забезпечення освітнього компоненту, розробляти та застосовувати діагностичний інструментарій оцінювання академічних досягнень здобувачів освіти.

СК5. Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проекти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти.

СК6. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в педагогічній, науково-педагогічній та науковій діяльності; реалізувати лідерський потенціал педагога; будувати ефективну комунікативну взаємодію, працювати в команді із суб'єктами освітнього процесу.

СК8. Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.

СК 10. Здатність створювати безпечне освітнє середовище, формувати в інших патріотизм, навички здоров'язбереження, екологічну культуру, неприпустимість до проявів корупції.

Програмні результати навчання:

ПРН3. Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.

ПРН4. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень та інноваційних проєктів.

ПРН6. Розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проєкти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.

ПРН10. Приймати ефективні, відповідальні рішення з питань управління в сфері освіти/педагогіки, зокрема у нових або незнайомих середовищах, за наявності багатьох критеріїв та неповної або обмеженої інформації; реалізовувати комплекс функцій управління та лідерства (прогнозування, планування, організації, виконання, контролю, координації і мотивації) в освітньому процесі.

ПРН12. Аналізувати результати власної педагогічної діяльності і розробляти програму професійного саморозвитку.

ПРН13. Знаходити форми і засоби створення здоров'язбережувального освітнього середовища.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	

Модуль 1. <i>Теоретичні та практичні аспекти педагогічної майстерності викладача вищої школи</i>												
Тема 1. Педагогічна майстерність викладача	1	25	4	4			17	25	2			23
Тема 2. Майстерність педагогічного спілкування	3	25	4	4			17	25				25
Тема 3. Майстерність організації педагогічної взаємодії	5	25	4	4			17	25				25
Разом за модулем 1	75		12	12			51	75				73
Модуль 2. <i>Професійна етика викладача вищої школи</i>												
Тема 1. Предмет, функції і завдання етики викладача вищої школи	7	18	4	4			10	18				18
Тема 2. Етико-педагогічні ідеї в зарубіжній і вітчизняній педагогічній думці	9	22	6	6			10	19				19
Тема 3. Етика діяльності викладача закладу вищої освіти	11	18	4	4			10	19				19
Тема 4. Етика керівника закладу вищої освіти	13	17	4	4			9	19				19
Разом за модулем 2	75		18	18			39	75				75
Усього годин	150		30	30			90	150	2			90

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Педагогічна майстерність викладача.	4
2	Майстерність педагогічного спілкування.	4
3	Майстерність організації педагогічної взаємодії.	4
4	Предмет, функції і завдання етики викладача вищої школи.	4
5	Етико-педагогічні ідеї в зарубіжній і вітчизняній педагогічній думці.	6
6	Етика діяльності викладача закладу вищої освіти.	4
7	Етика керівника закладу вищої освіти.	4

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність, зміст, складники та елементи педагогічної майстерності	4

	викладача, педагогічна техніка викладача.	
2	Поняття педагогічного спілкування, його особливості, функції, види, структура, стиль та аспекти педагогічного спілкування.	4
3	Проблеми взаємодії викладача та аудиторії, методика та техніки педагогічної взаємодії, культура мови педагога, техніка мовлення викладача.	4
4	Об'єкт, предмет, мета і завдання педагогічної етики, її функції етики, категорії етики викладача вищої школи.	4
5	Досвід етичної педагогічної діяльності.	2
6	Критерії оцінювання діяльності викладача, взаємовідносини у педагогічному колективі.	6
7	Зміст, характер, стиль та методи роботи діяльності керівника ЗВО. Формування іміджу керівника ЗВО.	6

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Зміст та складники педагогічної майстерності викладача.	17
2	Аспекти педагогічного спілкування.	17
3	Техніка педагогічного спілкування.	17
4	Етика – як наука про мораль.	10
5	Місце етичного складника у професійній діяльності педагогів зарубіжних країн.	10
6	Формування іміджу як умова успішної діяльності викладача. Моральні норми культури спілкування педагога.	10
7	Суб'єкти управлінської діяльності. Модель якостей керівника.	9

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- самооцінювання.

7. Методи навчання:

- методи проблемного навчання;
- кейс-метод;
- метод проєктного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- робота в парах, у групах;
- мозковий штурм;
- метод гейміфікованого навчання;
- лекційний метод, розповідь, пояснення, бесіда;
- ілюстрування, демонстрування;
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, складання реферату).

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Теоретичні та практичні аспекти педагогічної майстерності викладача вищої школи		
Практична робота 1. Сутність, зміст, складники та елементи педагогічної майстерності викладача, педагогічна техніка викладача.	ПРН3, ПРН4, ПРН6, ПРН10, ПРН12, ПРН13. Знати сутність педагогічної діяльності викладача (суспільна значущість професії викладача обов'язки викладача, його професійні функції; поняття педагогічної діяльності, її структура; професійно-педагогічна діяльність). Розуміти міст та складові педагогічної майстерності викладача, елементи педагогічної майстерності.	20
Самостійна робота 1. Зміст та складники педагогічної майстерності викладача.	ПРН3, ПРН4, ПРН6, ПРН10, ПРН12, ПРН13. Вміти вирішувати педагогічні ситуації і педагогічні задачі. Володіти методиками самовиховання та педагогічної техніки викладача.	3
Практична робота 2. Поняття педагогічного спілкування, його особливості, функції, види, структура, стиль та аспекти педагогічного спілкування.	ПРН3, ПРН4, ПРН6, ПРН10, ПРН12, ПРН13. Розуміти зміст педагогічного спілкування, його особливості, функції, види. Знати структуру та стиль педагогічного спілкування; комунікативний, перцептивний та інтерактивний аспекти педагогічного спілкування. Вміти спілкуватися та контактувати в педагогічному діалозі, вирішувати конфлікти в педагогічній взаємодії.	20
Самостійна робота 2. Аспекти педагогічного спілкування.	ПРН3, ПРН4, ПРН6, ПРН10, ПРН12, ПРН13. Володіти способами комунікативного впливу: переконування і навіювання.	3
Практична робота 3. Проблеми взаємодії викладача та аудиторії, методика та техніки педагогічної взаємодії, культура мови педагога, техніка мовлення викладача.	ПРН3, ПРН4, ПРН6, ПРН10, ПРН12, ПРН13. Розуміти проблеми взаємодії викладача та аудиторії, особливості взаємодії викладача та аудиторії, ознаки аудиторії, їх урахування в організації взаємодії викладача та аудиторії; об'єктивні перешкоди контакту викладача й аудиторії та їх	20

	урахування в організації аудиторії. Знати поняття та загальні ознаки мовної культури викладача, мовні норми, вимоги до образності мови: поняття, зміст, роль, засоби створення образності.	
Самостійна робота 3. Техніка педагогічного спілкування.	ПРН3, ПРН4, ПРН6, ПРН10, ПРН12, ПРН13. Володіти методиками та техніками педагогічної взаємодії, культурою мови педагога.	4
Модульна контрольна робота 1	ПРН3, ПРН4, ПРН6, ПРН10, ПРН12, ПРН13.	30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Професійна етика викладача вищої школи		
Практична робота 1. Об'єкт, предмет, мета і завдання педагогічної етики, її функції етики, категорії етики викладача вищої школи.	ПРН3, ПРН4, ПРН6, ПРН10, ПРН12, ПРН13. Знати поняття «етики – як науки про мораль»; найважливіших морально-етичних категорій, поняття професійної етики; види професійної етики; об'єкт, предмет, мету і завдання педагогічної етики, її функції та найважливіші категорії етики викладача вищої школи. Розуміти взаємозв'язок етики викладача вищої школи з іншими науками, що вивчають мораль.	15
Самостійна робота 1. Етика – як наука про мораль.	ПРН3, ПРН4, ПРН6, ПРН10, ПРН12, ПРН13. Володіти основними поняттями педагогічної етики.	2
Практична робота 2. Досвід етичної педагогічної діяльності.	ПРН3, ПРН4, ПРН6, ПРН10, ПРН12, ПРН13. Знати етико-педагогічні ідеї в зарубіжній та українській педагогічній думці; зв'язок між педагогічними ідеями теоретиків і практиків, спадкоємництво і новаторство в розробці й реалізації етико-педагогічних ідей; теоретичні знання з основних напрямків розвитку етики викладача вищої школи. Розуміти ідеї і внесок того чи іншого видатного педагога щодо педагогічної етики.	15
Самостійна робота 2. Місце етичного складника у професійній діяльності педагогів зарубіжних країн.	ПРН3, ПРН4, ПРН6, ПРН10, ПРН12, ПРН13. Вміння застосовувати набуті знання у майбутній педагогічній діяльності, творчо підходити до вирішення будь-якої педагогічної проблеми.	3
Практична робота 3. Критерії оцінювання діяльності викладача, взаємовідносини у педагогічному	ПРН3, ПРН4, ПРН6, ПРН10, ПРН12, ПРН13. Розуміти механізми рейтингової оцінки діяльності	15

колективі.	викладача. Знати про взаємовідносини викладача з колегами по кафедрі та викладача з завідувачем кафедри. Вміти будувати стосунки з персоналом та студентами.	
Самостійна робота 3. Формування іміджу як умова успішної діяльності викладача. Моральні норми культури спілкування педагога.	ПРН3, ПРН4, ПРН6, ПРН10, ПРН12, ПРН13. Володіти методами формування власного іміджу як умови успіху діяльності. Знати моральні норми культури спілкування, вміти їх застосовувати.	3
Практична робота 4. Зміст, характер, стиль та методи роботи діяльності керівника ЗВО. Формування іміджу керівника ЗВО.	ПРН3, ПРН4, ПРН6, ПРН10, ПРН12, ПРН13. Розуміти етичні проблеми, що виникають у освітньому процесі. Знати теорію етичних стосунків у закладі вищої освіти та розуміти механізми професійної етики керівника закладу освіти. Знати типи та класифікацію конфліктів, стилі поведінки особистості в конфлікті. Вміти практично розв'язувати педагогічні конфлікти.	15
Самостійна робота 4. Суб'єкти управлінської діяльності. Модель якостей керівника.	ПРН3, ПРН4, ПРН6, ПРН10, ПРН12, ПРН13. Вміти будувати модель професійної етики керівника.	2
Модульна контрольна робота 2	ПРН3, ПРН4, ПРН6, ПРН10, ПРН12, ПРН13.	30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо деделайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.

Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету).
-----------------------------------	--

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1067>);
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форми здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Ваколя З. М., Кухта М. І. Педагогічна етика: метод. рекомендації. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2023. 21 с.
2. Макаренко С. І. Основи педагогічної майстерності: методичні вказівки щодо організації самостійної роботи з навчальної дисципліни. Маріуполь: Маріупол. держ. ун-т, 2022. 85 с.
3. Основи педагогічної майстерності. Опорні конспекти лекцій: навч. посіб. Укладач Хома Т. В. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2021. 112 с.
4. Основи педагогічної майстерності: навч.-метод. посібн. Упоряд. Наталія Мачинська, Анна Федорович, Наталія Яремчук. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 286 с.
5. Педагогічна майстерність: підруч. / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; За ред. І. А. Зязюна. 3-тє вид., допов. і переробл. Київ: С ПД Богданова А. МЛ, 2008. 376 с.
6. Філатова Л. С. Педагогічна майстерність: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти педагогічних університетів за спеціальностями 013 Початкова освіта; 016 Спеціальна освіта. Харків: ХНПУ, 2021. 90 с.

Допоміжні

1. Етика та естетика: навч. пос. для підготовки до іспитів / Упор. І. Тетарчук. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 316 с.
2. Зайченко І. В., Каленський А. А., Теслюк В. М. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи: підруч. для студентів ЗВО. Київ: Видавництво Ліра-К, 2016. 484 с.
3. Мельничук Л. Б. Педагогічна етика вихователя закладу дошкільної освіти та протидія булінгу: навч.-метод. посіб. для студентів педагогічного факультету спеціальності 012 «Дошкільна освіта». Рівне: Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. акад. Степана Дем'янчука, 2021. 92 с.
4. Педагогічна майстерність викладача вищої військової школи: підруч. / Красницька Ольга. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 528 с.

5. Педагогічна майстерність: опорні конспекти / Укладач Т. І.Молнар. Мукачево: МДУ, 2016. 69 с.

6. Хоружа Л. Л., Новак М. А. Формування професійної етики викладача вищої школи у процесі розв'язання педагогічних задач. *Молодий вчений*. 2021, No 10 (98), С. 296-298.